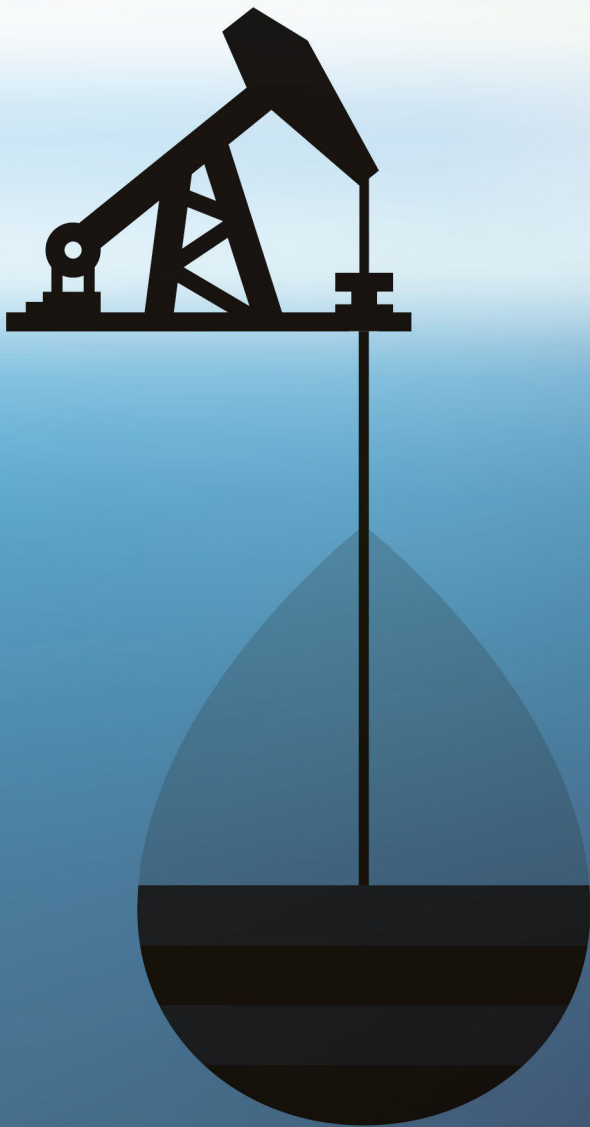

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE

Svi scenariji iskorištavanja prirodnih resursa u Jadranu

Projekt "Neka se i glas građana čuje"
Projekt je sufinancirala Europska unija u sklopu
Europskog socijalnog fonda.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

EUROPSKA UNIJA
ULAGANJE U BUDUĆNOST

RAZVOJ
LJUDSKIH
POTENCIJALA

STRUKTURNI I INVESTICIJSKI
FONDOVI

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Svi scenariji iskorištavanja prirodnih resursa u Jadranu

Tko, što, kada, kako?

Istraživanje i proizvodnja ugljikovodika u Republici Hrvatskoj

JADRAN

Jadransko more najbogatije je područje ugljikovodika u sjevernom Mediteranu s preko 20 plinskih polja i brojnim naftnim poljima. Povijesno gledano, istraživanje se uglavnom vršilo na talijanskoj strani Jadrana, dok je hrvatska strana Jadrana ostala uglavnom neistražena.

Hrvatska trenutno ima 60 eksploatacijskih polja ugljikovodika (57 na kopnu i 3 na moru).

Istraživanje Jadrana započelo je još 60ih godina na hrvatskoj strani. 90ih je sklopljeno partnerstvo s ENI-jem. Od početka proizvodnje, studeni 1999. do kraja 2013., iz 9 plinskih polja proizvedeno je preko 15 milijardi prostornih metara plina. INA je s drugom talijanskom kompanijom, Edison, sklopila 2002. ugovor o podjeli proizvodnje na ugovornom području Sjevernog podmorja RH za blok Izabela u kojem je u srpnju 2004. objavljeno otkriće plina. Partneri 2006. izrađuju bušotinu Irena 1 kojom potvrđuju otkriće drugog plinskog polja. Proizvodnja plina s plinskog polja Izabela počela je 2014. godine.

Na 11 proizvodnih plinskih polja, na području sjevernog Jadrana ukupno je instalirano 20 proizvodnih i 1 kompresorska platforma s 54 proizvodne bušotina te je položeno oko 500 kilometara podmorskih cjevovoda različitog promjera. Na području srednjeg Jadrana izrađeno je 27 istražnih bušotina, a na području južnog Jadrana 6 bušotina. Četiri istražne bušotine utvrdile su pojave nafte. Naposljetku, spomenimo i najmanje istraženi prostor Dinarida, gdje je snimljeno oko 800 kilometara 2D seizmike i izrađeno 26 istražnih bušotina.

KOPNO

U razdoblju od 1952. do danas u Hrvatskoj je opremljeno i pušteno u rad 45 naftnih i 30 plinskih polja. Ukupno je proizvedeno 106 milijuna tona nafte, oko 9 milijuna tona kondenzata te 74 milijarde prostornih metara prirodnog plina. **Izrađeno je oko 4 500 istražnih i razradnih bušotina te oko 1 200 proizvodnih naftnih bušotina i oko 200 proizvodnih plinskih bušotina.** Najveća godišnja proizvodnja nafte u Hrvatskoj zabilježena je 1981., a iznosila je 3 140 777 tona. Istodobno, najveća proizvodnja prirodnog plina od 2 176 657 000 prostornih metara ostvarena je 1989. godine.

Izvor podataka: [Agencija za ugljikovodike](#)

OKVIRNI PLAN I PROGRAM RADOVA NA ISTRAŽIVANJU I EKSPLOATACIJI UGLJIKOVODIKA NA JADRANU

Na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske donesene u ožujku 2014. godine, izrađen je Okvirni plan i program radova na istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na Jadranu.

Preliminarna analiza seizmičkih i ostalih dostupnih podataka pokazuje da je hrvatski dio Jadrana nedovoljno istražen. U usporedbi s Italijom, Republika Hrvatska ima na raspolaganju površinu Jadrana ne manju od područja kojim raspolaže Talijanska Republika, a ima svega 10% broja bušotina i manje od 10 % otkrivenih rezervi ugljikovodika u usporedbi s Talijanskom Republikom.

U konačnom prijedlogu definirano je 29 istražnih prostora ugljikovodika površina od 1 020 do 1 635 km² koji bi bili predmet javnog nadmetanja te se pristupilo javnom nadmetanju za dodjelu dozvola i koncesija na predloženih 29 istražnih prostora ugljikovodika na Jadranu.

Istražni prostori u predmetu javnog nadmetanja podijeljeni su u tri skupine (sjeverni jadransko područje, Srednji jadransko područje i Južni jadransko područje) po kriteriju dubine mora, na kojima se nalazi 29 istražnih prostora. Tako je u plitkom odobalju (sjeverni jadransko područje), koje zahvaća dubine do 100 m, definirano 8 istražnih prostora, u srednjem odobalju (Srednji jadransko područje) čija dubina mora prelazi 100 m određeno je 16 istražnih prostora i u dubokom odobalju (Južni jadransko područje) gdje dubina mora prelazi 1 000 m određeno je 5 istražnih prostora.

EKSPLOATACIJSKO RAZDOBLJE

- U slučaju kada u istražnom razdoblju dođe do otkrića rezervi ugljikovodika, investitor je dužan o tome obavijestiti nadležno Ministarstvo te provesti razradne radove, uključujući procjenu rezervi te potvrditi količinu i kakvoću rezervi. Glavne aktivnosti u eksploatacijskom razdoblju su izrada i opremanje eksploatacijskih bušotina, građenje rudarskih objekata i postrojenja (eksploatacijske i po potrebi kompresorske platforme), te pri isteku koncesije sanacija eksploatacijskog polja.
- **Temeljem međunarodne prakse, od trenutka otkrića do početka pridobivanja ugljikovodika potrebno je oko 7 godina.**
- **Sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika eksploatacijsko razdoblje može trajati najviše 25 godina uz mogućnost produljenja.**
-

Izvor podataka: [Agencija za ugljikovodike](#)

Strateška procjena utjecaja na okoliš

Vlada Republike Hrvatske odlučila se za model koji se bazira na podjeli eksploatacije. Slijedom navedenog, uzimajući u obzir da Republika Hrvatska ne snosi troškove istraživanja, razrade i eksploatacije ugljikovodika, ukupne izravne financijske koristi za Republiku Hrvatsku procjenjuju se u iznosu od 58% ukupne dobiti projekta. Također, nije zanemariv indirektan učinak na državni proračun po osnovi prihoda od poreza na dodanu vrijednost, učinak poreza i doprinosa iz i na dohotke radnika koje će investitor zaposliti, ostalih fiskalnih i parafiskalnih davanja te drugih naknada.

Izravni učinci na gospodarstvo

Izravni učinci istraživanja i eksploatacije mogu se očekivati u industrijama direktno povezanim s eksploatacijom ugljikovodika, ali i neizravno povezanim industrijama.

U fazi istraživanja potrebne investicije mogu iznositi od 300 milijuna kuna do 1,1 milijardi kuna u svaki istražni prostor. Uzimajući u obzir iskusnu i visokoobrazovanu radnu snagu, dostupne objekte u lukama, iskustvo u brodogradnji te dugogodišnju tradiciju eksploatacije ugljikovodika u Republici Hrvatskoj, za očekivati je da će se značajan dio potreba u svrhu istraživanja i eksploatacije ugljikovodika zadovoljiti u Hrvatskoj.

Gore navedeni primjer financijskog modela pokazuje da će kumulativni prihodi samo po jednom istražnom prostoru premašivati 1,5 milijardu kuna.

Neizravni učinci na gospodarstvo: očekuje se porast potražnje za električnom energijom, materijalima za građevinske radove i izgradnju čeličnih konstrukcija, goriva, petrokemijskih proizvoda i sl. Neizravni učinci se odnose i na rast kupovne moći poveznog stanovništva. Kako je tržište ugljikovodika liberalizirano, važno je napomenuti kako rast eksploatacije vjerojatno neće dovesti do pada cijena sirovine, već blizina njegove lokacije dovodi do pada transportnih troškova do krajnje destinacije i time do **smanjenja troškova energenata za krajnjega potrošača**. Pad ovisnih troškova energenata može vrlo povoljno djelovati na opću ekonomiju države u smislu rasta konkurentnosti i smanjenja krajnjih cijena usluga i dobara.

Moguće nesreće

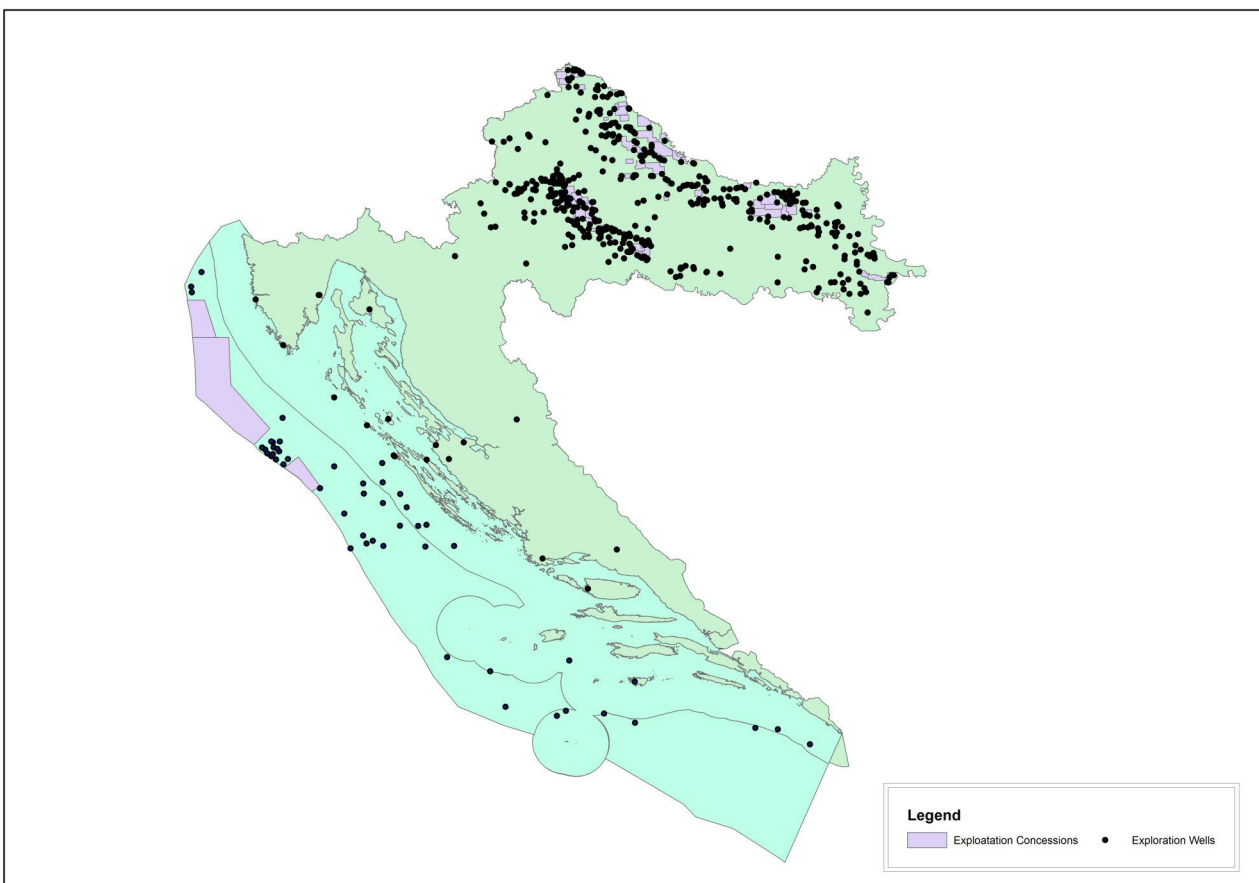
Nakon uzljeva nafte u Meksičkom zaljevu u travnju 2010.g. Europska unija je izglasala 2013. Direktivu o sigurnosti naftnih i plinskih djelatnosti na moru. Direktivom se od država članica traži uspostavljanje vanjskih planova za hitne intervencije koje pokrivaju sva postrojenja na kojima se obavljaju naftne i plinske djelatnosti uključujući i povezanu infrastrukturu i potencijalno pogođena područja u okviru svoje nadležnosti. Nadalje, države članice moraju osigurati da je operator ili, ako je potrebno, vlasnik dužan bez odgađanja obavijestiti nadležna tijela o velikoj nesreći ili situaciji koja predstavlja neposrednu opasnost od velike nesreće.

Izvor podataka: [Agencija za ugljikovodike](#) (Strateška studija o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu)

Argumenti ZA i PROTIV istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu

Vlada u lipnju najavljuje izdavanje prvih dozvola za istraživanje Jadrana u potrazi za plinom i naftom. Međutim, nakon što je Italija i službeno pokrenula postupak procjene prekograničnog utjecaja na okoliš radova na istraživanju ugljikovodika u hrvatskom dijelu Jadrana, evidentno je da bi planirani tempo sklapanja koncesijskih ugovora i početka radova mogao biti odgođen za nekoliko mjeseci.

Postoji nekoliko opcija koje se u javnosti trenutno pojavljuju: ići u istraživanje bez raspisivanja referenduma; ići u istraživanje, ali i raspisati referendum; ne istraživati niti eksploatirati. Na slici područja istraživanja u RH:

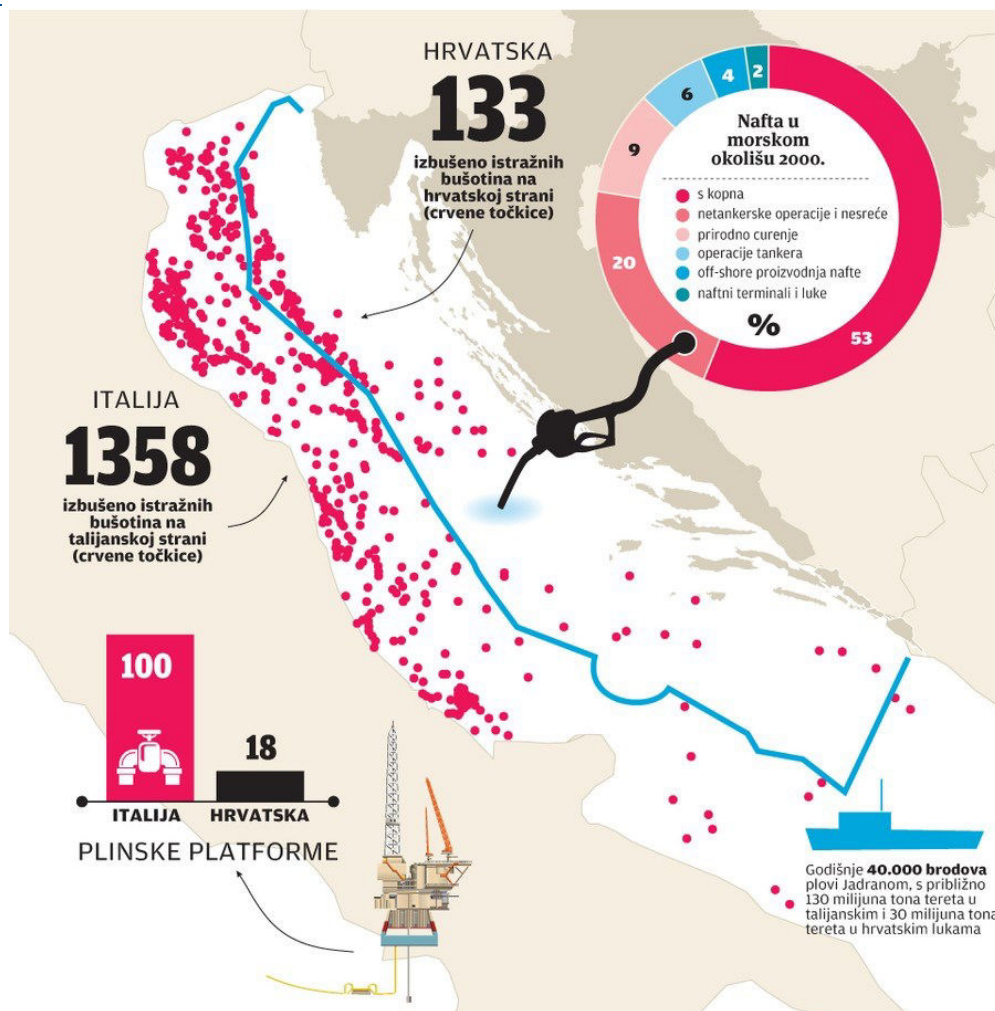
„Italija i Hrvatska raspolažu otprilike jednakim površinama Jadranskog mora, no vidljiva je očita diskrepancija u količini i učestalosti naftnih radova. U talijanskom dijelu Jadrana je 1358 istraženih bušotina, a u hrvatskom samo 133. Na talijanskom dijelu aktivno je više od 110 proizvodnih plinskih bušotina i 38 naftnih. U Hrvatskoj proizvodnih naftnih platformi nema, a plinskih je 38. Na istoj površini Jadrana Italija ima 15 puta veće otkrivene dokazane rezerve ugljikovodika i 5 puta veću proizvodnju.

Utoliko, jasno je da ogroman rizik od havarije za Hrvatsku postoji i danas, samo bez ikakve koristi ili mogućnosti da se na taj rizik utječe. Pojedine ekološke udruge često ističu kako takav rizik nije usporediv, s obzirom na kretanje morskih struja, koje bi eventualni izljev nafte na talijansku obalu odvele daleko od obale prema Otrantskim vratima, a u slučaju izljeva u Hrvatskoj izravno prema našim otocima. Ta teza vrlo je površna jer ne uvažava utjecaj vjetrova, no čak i da se uzme kao posve točna, otvara pitanje rizika vezanog za istraživanje ugljikovodika u Crnoj Gori, Albaniji i Grčkoj. U Albaniji se istraživanja provode već desetljećima, a samo najveći od proizvodnih blokova Drač ima procijenjene rezerve od 2 milijarde barela nafte. Za usporedbu, to je četiri puta više od polja Macondo u Meksičkom zaljevu, gdje se dogodio najveći izljev nafte u povijesti. Crna je Gora pak još prije Hrvatske raspisala natječaj za istraživanje 13 blokova u svom dijelu Jadrana i dobila četiri ponude. Grčka je u rujnu prošle godine raspisala natječaj za istraživanje nafte i plina na deset blokova koji pokrivaju njezinu cijelu zapadnu obalu, na samom ulazu u Jadran. Koncesionari će biti izabrani u svibnju.

Rizik onečišćenja Jadrana naftom ne treba isključivo vezivati uz istraživanje ugljikovodika jer tu su i tankeri koji prevoze naftu. Prema podacima EU i hrvatskog Instituta za oceanografiju, godišnje se tankerima kroz Jadran preveze 70 milijuna tona nafte i naftnih derivata. Riječ je o 100 puta većoj količini nafte od one koja se izlila u Meksičkom zaljevu. U Jadranu, srećom, većih katastrofa nije bilo, no prema podacima Europske komisije, u Jadransko more se manjim incidentima godišnje izlijeva 100 tisuća tona nafte, ulja i drugih ugljikovodika. To znači da se u osam godina u Jadran i danas izlije količina ugljikovodika usporediva s katastrofom u Meksičkom zaljevu. Samo 2001., prema proračunu tijela EK, ukupna površina svih naftnih mrlja u Jadranu bila je ekvivalentna površini tri otoka Cresa.“

Izvor: [Večernji](#)

[list](#), 7.3.2015.

„Bušotine se ne smiju vidjeti s plaže, a na područjima oko Visa i na šibenskom području nema istraživanja dok traje nautička sezona.

Na šest od sedam istražnih polja za koje koncesije traže Marathon Oil i OMV koji su se zajedno prijavili na natječaj za Jadran studijom utjecaja na okoliš postavljena su ograničenja. Pokazala je to studija objavljena i puštena u javnu raspravu u petak. Studija je uzela u obzir utjecaj na turizam, ribarstvo te ekologiju, pri čemu se vodilo računa o mriješćenju ribe, sredozemnim galebovima, izvoru buke za dupine i kornjače te gniježđenju sokola.

Sukladno studiji zabranjuju se i aktivnosti unutar Jabučke kotline, a morat će se voditi računa i o dva telekomunikacijska kabela i plinovodima koji prolaze kroz Jadran. Važna vijest za turističke djelatnike je da se eksploatacijske bušotine neće vidjeti s plaže jer je to strateškom studijom utjecaja zabranjeno.“

Izvor: [Večernji list](#), 17.1.2015.

Izvor: [SOS za Jadran](#), autor: Mosor Prvan:

Eksploatacija nafte iz Jadrana neprihvatljiva je iz niza razloga:

- ekonomskih: ugrožava se turizam (oko 7.5 milijardi € godišnje), ribarstvo i marikultura (100 milijuna € godišnje) koji zajedno vrijede više od istraživanja nafte (ukupno 500 do 800 milijuna € u 5 godina);
- razvojnih: ulaže se u projekte bazirane na zastarjelim tehnologijama prošlog stoljeća u vrijeme kada postoje jasne alternative fosilnim gorivima (nije kameno doba prestalo zato što je nestalo kamena, nego zato što je netko izmislio obradu metala);
- okolišnih: klimatske promjene kojima doprinose fosilna goriva nisu mit i već sada jasno osjećamo njihove posljedice kroz sve ekstremnije vremenske događaje, a izljevi nafte s platformi i tankera globalno su najveća latentna prijetnja morskom okolišu.

Radi se o tome da je Vlada za bušenje predvidjela 90% Jadrana, odluka o dodjeli koncesija donesena je NA ZATVORENOJ SJEDNICI VLADE, cijelu priču vodi jedno ministarstvo (gospodarstva) i jedna na brzinu osnovana agencija (Agencija za ugljikovodike). Sve to napravljeno je daleko od očiju javnosti, bez ikakve šire javne rasprave pa čak i bez ikakve rasprave u Saboru, a strateška studija utjecaja na okoliš, koja se inače radi godinu do godinu i pol dana, napravljena je u dva mjeseca!

A govorimo o resursu od kojeg kroz turizam i ribarstvo direktno živi velik broj hrvatskih građana i koji samo kroz turizam godišnje u BDP-u sudjeluje s minimalno 15 posto.“

Kritika Udruge Eko Kvarner na Stratešku studiju utjecaja na okoliš Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu:

- smatramo da je Strateška studija nekvalitetno, nepotpuno i nerealno procijenila sasvim izvjesno značajan utjecaj na okoliš predmetnog zahvata.
- manjkavosti Strateške studije posebno su vidljive u segmentu utjecaja na turizam koji je upravo sramotno nekvalitetan, s potpuno netočnim ulaznim podacima i nepostojanjem iole relevantne znanstvene metode procjene sasvim izvjesno značajnog utjecaja.
- u segmentu (sasvim izvjesno značajnog) utjecaja na ribarstvo (zbog stvaranja buke korištenjem podvodnih eksplozija tijekom istraživanja) Studija je pokazala diletantizam i potpuno nepoznavanje materije, npr. navođenjem modeliranja kao metode ublažavanja posljedica podvodnih eksplozija.
- u segmentu seizmike Strateška studija je prepuna faktografskih pogrešaka (pored ostalog seizmičnost je prikazana 2.000 puta manjom) i uopće nije spomenuta, a kamoli tek obrađena, eksploatacijom ugljikovodika inducirana sezmika, što je zasigurno veoma značajan i važan utjecaj.
- Studija je apsolutno najlošija u segmentu procjene sasvim izvjesno značajnog utjecaja na morske ekosustave (osim u segmentu morskih sisavaca), pri čemu u potpunosti podržavamo stručno mišljenje Instituta za oceanografiju i ribarstvo iz Splita (objavljeno na njihovim web stranicama).“

Izvor: [Eko Kvarner](#)

Guardian: Hrvati kao mjesečari žele uništiti svoj turizam

„To je u suprotnosti s 20 godina rada na turizmu i moglo bi ubiti cijeli brend Hrvatske“, kazala je za The Guardian Tanja Gutenmorgen, članica Saveza za čisto Jadransko more (CASA), aktivističke skupine koja se protivi bušotinama u Jadranu te vlasnica turističkog biznisa.

„Ljudi dolaze zbog netaknute prirode. Nitko se ne želi kupati u moru u kojem se vide naftne platforme, tankeri i cjevovod ili se nazire infrastruktura. Svi mi imamo vile i apartmane s pogledom na more koje nudimo turistima. To je poput stavljanja slona u maleni dućan pun filigrana. Mi ćemo se boriti do posljednjeg daha“, kazala je Gutenmorgen.

Luka Orešković, mladi ekonomist s Harvarda i zagrebački politički insajder, rekao je kako Milanović u tome vidi brzu korist od populističkih mjera, osobito od onog dijela biračkog tijela koje se oslanja na turizam. No ako bude referenduma, to bi mogao biti kraj s obzirom na to da je raspoloženje javnosti vrlo negativno po pitanju ove teme.

Barbara Dorić: Turizam i sam ovisi o cijeni plina i o cijeni nafte na svjetskim burzama. Vjerujem da Hrvatska sebi danas ne može priuštiti luksuz da u startu odbaci mogućnost domaće proizvodnje sirovine koja kroji i pokreće svjetsku ekonomiju. Naime, ukoliko se ugledamo na zapadne razvijene države, upravo je pokretač rasta i održivog razvoja pametno iskorištavanje rudnog bogatstva koje posljedično ima pozitivne učinke na sve gospodarske grane.

Izvor: [Jutarnji list](#)

Lupiga.com: Šanse za profit su nam 1:114!

I tako, usporedimo li spomenuta dva „novčana toka“, dolazimo do odnosa 57 milijardi kuna sigurnog prihoda od turizma nasuprot eventualnih 0.5 milijardi od nafte godišnje. Sportski rečeno - 114:1 za turizam.

Istraživanje i eksploatacija ugljikovodika Šibensko-kninskoj županiji donijeli bi nadu za razvoj uspavane industrije bez negativnog utjecaja na turizam. Na okruglom stolu u Šibeniku predsjednica Uprave Agencije za ugljikovodike, Barbara Dorić i direktor tvrtke IRES Ekologija, Mirko Mesarić, su istaknuli kako je Strateška studija jedan u nizu elemenata kojima se osiguravaju po okoliš najstroži, a po državu dosad ekonomski najisplativiji uvjeti eksploatacije Jadrana.

Izvor: [AZOP](#)

„U Zadarskoj su županiji bušenja rađena na Dugom Otoku i Silbi, a novim regulatornim okvirom pobrinuli smo se kako se sve istražne radnje i eventualne eksploatacijske bušotine moraju izmaknuti od obale i otoka, što do sada nije bio slučaj, te da ne smiju uopće narušavati vizure. Platforme neće otjerati turiste s Jadrana, a ukoliko se u periodu istraživanja ne otrije isplativa količina ugljikovodika ugovori se ukidaju“, pojasnila je Dorić.

Izvor: [AZOP](#)

Toni Vidan iz Zelene Akcije za [Novosti](#):

Dalmacija bi mogla zarađivati od zelene energije

Ne sumnjam da će Dalmacija i primorje u budućnosti zarađivati velik novac od proizvodnje energije, ali ne od nafte, nego od proizvodnje zelene energije, prvenstveno solarne. U tom smislu je posebno žalosno što, u trenutku kada svijet ubrzano izlazi iz fosilne u solarnu eru, mi idemo krivim smjerom i jednu regiju koja je stvorena za korištenje solarne energije i kvalitetnog ekološkog razvoja izlažemo velikim rizicima pokušajem da se zastarjeli oblici razvoja primijene bez ikakvog osjećaja za rizik i mjeru.

„Na žalost, još uvijek ne postoji tehnološko rješenje koje u potpunosti može nadomjestiti fosilna goriva. Obnovljivi izvori kao što su primjerice sunce i vjetar nisu konstantni pa se elektro-energetski sustav nemože regulirati bez bazne elektrane“. Dorić je istaknula i činjenicu da Republika Hrvatska u skladu sa europskim regulativama potiče obnovljive izvore energije, a sve kako bi se do 2020. godine ostvario cilj od 20% potrošnje iz OIE.“ - Barbara Dorić

Izvor: [AZOP](#)

DORIĆ ODGOVORILA ESTRADI

tportal.hr

'Jadran bušimo već 40 godina, a sad su se uznemirili interesni lobiji'

KORNATI KAO EUROPSKI MORSKI PARK—Je li ovo ekološka alternativa naftnim bušotinama?

'Kornati su ne samo naš prvi nacionalni park na moru koji predao nominaciju za Europski certifikat o održivom turizmu, nego je riječ i o za europska mora jedinstvenom projektu. Taj bi korak trebao omogućiti okretanje nove stranice u suradnji s lokalnim stanovništvom, ali i ne samo njima, već i sa svima onima koji su usko povezani sa zaštićenim područjem. To je uistinu velik uspjeh i prekretnica za očuvanje onoga najboljega što nam je Jadran darovao', kaže Andrea Štefan.

Izvor: [T-portal](#)

T-portal:

'Raspisat ćemo referendum o eksploataciji, a ne o istraživanju. Valjda imamo pravo znati što je ispod Hrvatske, a onda kad saznamo da je ispod, ne znam, toliko milijardi kubnih metara plina, onda se možemo dogovoriti da to lijepo začepimo i da to ne trebamo', odgovorio je Milanović na novinarski upit. 'Sve države istražuju što je ispod njih, a mi ćemo biti možda prva država na svijetu koja će reći - ništa od toga. Jedan čep unutra, zabijemo zastavu i to nitko ne dira 300 godina i svi smo sretni. Tisuće radnih mjesta, milijarde dolara, sve je to nebitno. Pet ljudi će se moći voziti na svom brodu...oni koji su puni k'o brod...i njima će biti lijepo i čisto', dodao je Milanović.

Zelena Akcija: Pozdravljamo najavu premijera Milanovića da Vlada RH provede referendum o tome hoćemo li se upuštati u eksploataciju nafte na Jadranu. Naravno, pod pretpostavkom da se prije referenduma organizira kvalitetno informiranje javnosti te osigura korektna procedura. Posebno podržavamo stav kako Vlada RH, ni ova ni bilo koja u budućnosti, ne bi smjela sama donositi ovako važne i dugoročne odluke.

T-portal:

Za očekivati je da će Hrvatskoj ostati približno između 25 posto i 45 posto prihoda od nafte iz Jadrana, a ne, kako je naglašavano, od 55 do 60 posto. Iako je u više navrata iz Agencije za ugljikovodike javno kazano da će Hrvatskoj ostati od 55 do 60 posto prihoda od nafte iz Jadrana, prijedlog Ugovora o podjeli proizvedene nafte i plina u Jadranu (koji je predložila RH) sugerira drugačiju podjelu.

Za mišljenje smo pitali Stanka Kadiju, jednog od geologa koji je za Inu u Siriji otkrio plin, kojega ne iznenađuje mogućnost da je podjela prihoda loše dogovorena. Kadija upozorava da je Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika loše napravljen, bez konzultacija sa strukom. Naglasio je da nitko više ne dogovara podjelu pola-pola s koncesionarom i upozorio je da je štetan takav ugovor s talijanskim ENI-jem za eksploataciju plina u sjevernom Jadranu. S druge strane, naftni stručnjak Davor Štern kaže da nije vidio prijedlog Ugovora o podjeli ugljikovodika, ali da vjeruje da je riječ o standardnom ugovoru i da je država nešto vrlo slično napravila s ENI-jem u sjevernom Jadranu. Za istraživanje i vađenje nafte i plina iz Jadrana dozvolu je dobilo pet kompanija: američki Marathon Oil, austrijski OMV, talijanski ENI, britanski Medoilgas i Ina.

Barbara Dorić za [Jutarnji list](#): Često se postavlja i pojednostavnjeno pitanje - kako se to strancima isplati, a nama ne isplati eksploatacija nafte i plina u Jadranu?

„Cijeli model koji je napravljen po uzoru na najbolje svjetske prakse koji uključuje i Ugovor o istraživanju i podjeli eksploatacije koji će se s odabranim ponuditeljima potpisati na 30 godina koncipiran je na način da je država napokon zaštitila svoj energetska suverenitet u svim segmentima, pa tako i osigurala razvoj popratne infrastrukture kao što su plinovodi.

U fazi istraživanja rizik ulaganja je isključivo na investitoru. Ukoliko uzmemo u obzir da se takav tip ulaganja na svakom pojedinom istražnom prostoru kreće od 50 do 100 milijuna eura, onda je to ogromna količina stranog kapitala koji će u istražnom periodu ući u državu, a na lokalnoj industriji je da se pripremi kako bi taj potencijal maksimalno iskoristila za otvaranje novih radnih mjesta i kako bi čim više uloženi sredstva ostalo u Hrvatskoj.

Ako se u samoj fazi istraživanja nađu nafta ili plin, počinje faza eksploatacije, tada ako simuliramo ekonomski model na jednom manjem eksploatacijskom polju, od ukupnih prihoda državi ide u prosjeku 55 posto, a investitoru 45 posto. Dio koji ide državi djelomično ide u novcu direktno u državni proračun, a djelomično u količini koju onda država može plasirati na hrvatsko tržište.

Pozitivne posljedice toga su ne samo punjenje državnog proračuna već i mogućnost utjecanja na cijenu energenta, energetska sigurnost s aspekta neovisnosti o uvozu energenata kao i razvoj direktne i indirektno industrije koja će osigurati nova radna mjesta, ali i veći standard građana Hrvatske.“

Koje bi bile posljedice odustajanja od istraživanja i eksploatacije Jadrana?

Prvo, isplata odštete tvrtkama koje su već ušle u posao. Hrvatska bi poslala krivu poruku mogućim investitorima. Pokazala bi se kao zemlja nedostojna povjerenja i mogla bi biti optužena za nevjerodostojno pregovaranje. Drugo, slijedilo bi povećanje cijena energenata. Istraživanje ugljikovodika osigurava nam jeftiniju energiju za građane i industriju. Da nemamo plina iz svojih bušotina na Jadranu, ne bi bilo ni skorog snižavanja cijena početka travnja. Treće, bez vlastite proizvodnje plina i nafte nema ni domaćih rafinerija u Rijeci i Sisku, neće biti ni Petrokemije i sličnih energetska intenzivnih tvrtki. Četvrto, ekološki se rizici u tom slučaju ne smanjuju, nego se povećavaju. Mnogo su veća opasnost stotine tankera s uvoznom naftom koji svake godine uđu u Jadran. Uostalom, jedine platforme za eksploataciju plina koje Hrvatska danas ima u Jadranu u neposrednoj su blizini Istre, treba li podsjećati, naše najrazvijenije turističke regije.—Ivan Vrdoljak, ministar gospodarstva

SAŽETAK

Istraživanje Jadrana započelo je još 60ih godina na hrvatskoj strani.

Hrvatska trenutno ima 60 eksploatacijskih polja ugljikovodika (57 na kopnu i 3 na moru).

U razdoblju od 1952. do danas u Hrvatskoj je opremljeno i pušteno u rad 45 naftnih i 30 plinskih polja.

Republika Hrvatska ima na raspolaganju površinu Jadrana ne manju od područja kojim raspolaže Talijanska Republika, a ima svega 10% broja bušotina i manje od 10 % otkrivenih rezervi ugljikovodika u usporedbi s Talijanskom Republikom.

Temeljem međunarodne prakse, od trenutka otkrića do početka pridobivanja ugljikovodika potrebno je oko 7 godina.

Sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika eksploatacijsko razdoblje može trajati najviše 25 godina uz mogućnost produljenja.

Ukupne izravne financijske koristi za Republiku Hrvatsku procjenjuju se u iznosu od 58% ukupne dobiti projekta.

Financijski model Agencije za ugljikovodike pokazuje da će kumulativni prihodi samo po jednom istražnom prostoru premašivati 1,5 milijardu kuna.

U talijanskom dijelu Jadrana je 1358 istražnih bušotina, a u hrvatskom samo 133. Na talijanskom dijelu aktivno je više od 110 proizvodnih plinskih bušotina i 38 naftnih. U Hrvatskoj proizvodnih naftnih platformi nema, a plinskih je 38. Na istoj površini Jadrana Italija ima 15 puta veće otkrivene dokazane rezerve ugljikovodika i 5 puta veću proizvodnju.

U Albaniji se istraživanja provode već desetljećima, a samo najveći od proizvodnih blokova Drač ima procijenjene rezerve od 2 milijarde barela nafte. Za usporedbu, to je četiri puta više od polja Macondo u Meksičkom zaljevu, gdje se dogodio najveći izljev nafte u povijesti. Crna je Gora pak još prije Hrvatske raspisala natječaj za istraživanje 13 blokova u svom dijelu Jadrana i dobila četiri ponude. Grčka je u rujnu prošle godine raspisala natječaj za istraživanje nafte i plina na deset blokova koji pokrivaju njezinu cijelu zapadnu obalu, na samom ulazu u Jadran. Koncesionari će biti izabrani u svibnju.

Godišnje se tankerima kroz Jadran preveze 70 milijuna tona nafte i naftnih derivata. Riječ je o 100 puta većoj količini nafte od one koja se izlila u Meksičkom zaljevu.

Prema podacima Europske komisije, u Jadransko more se manjim incidentima godišnje izljevaju 100 tisuća tona nafte, ulja i drugih ugljikovodika. To znači da se u osam godina u Jadran i danas izljevaju količina ugljikovodika usporediva s katastrofom u Meksičkom zaljevu.

Bušotine se ne smiju vidjeti s plaže, a na područjima oko Visa i na šibenskom području nema istraživanja dok traje nautička sezona.

Kritike eko udruga/aktivista:

Eksploatacija nafte iz Jadrana neprihvatljiva je iz niza razloga:

ekonomskih: ugrožava se turizam (oko 7.5 milijardi € godišnje), ribarstvo i marikultura (100 milijuna € godišnje) koji zajedno vrijede više od istraživanja nafte (ukupno 500 do 800 milijuna € u 5 godina);

razvojni: ulaže se u projekte bazirane na zastarjelim tehnologijama prošlog stoljeća u vrijeme kada postoje jasne alternative fosilnim gorivima (nije kameno doba prestalo zato što je nestalo kamena, nego zato što je netko izmislio obradu metala);

okolišnih: klimatske promjene kojima doprinose fosilna goriva nisu mit i već sada jasno osjećamo njihove posljedice kroz sve ekstremnije vremenske događaje, a izljevi nafte s platformi i tankera globalno su najveća latentna prijetnja

Organizatorice iz Centra za mirovne studije:

Ela Narandža

ela.narandja@cms.hr

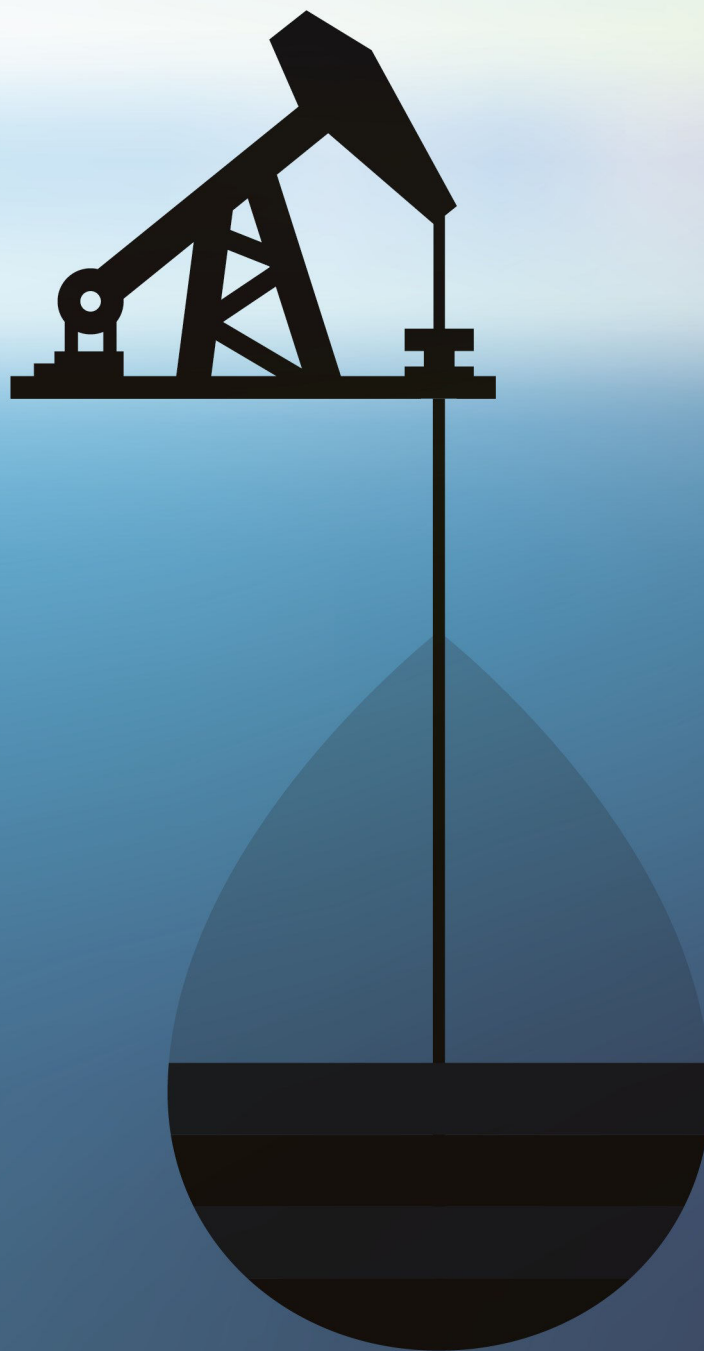
Mirjana Mikić Zeitoun

mirjana.mikic@cms.hr

Petra Jurlina

petra.jurlina@cms.hr

Više o deliberaciji na: www.cms.hr/deliberacija

Projekt "Neka se i glas građana čuje"

Projekt je sufinancirala Europska unija u sklopu Europskog socijalnog fonda – Ulaganje u budućnost i Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Centra za mirovne studije.

Zagreb 2015. | www.cms.hr

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE

